

Lagrådsremiss

Skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 26 maj 2016

Magdalena Andersson

Peter Ljungqvist
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås att det ska införas en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Bakgrund och gällande rätt	5
5	Införande av en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror i bostaden.....	6
6	Konsekvensanalys.....	11
7	Författningskommentar.....	16
Bilaga 1	Promemorians lagförslag.....	17
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna	18

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

2 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2015/16:99 *Föreslagen lydelse*

67 kap.

13 §

Med hushållsarbete avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

1. Enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden.

2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.

3. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.

4. Häck- och gräsklippning, krattning och ogräsrensning samt beskärning och borttagande av träd och buskar som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.

5. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

6. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

7. Flytt av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering i samband med flytt mellan bostäder.

8. Arbete som avser installation, reparation och underhåll av data- och informationsteknisk utrustning, dataprogram och dataförbindelser samt handledning och rådgivning i samband med sådant arbete, när arbetet utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

*9. Reparation och underhåll av
vitvaror som utförs i bostaden.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Lagen tillämpas på hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2016, förmån av hushållsarbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2016 samt hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2016 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

3 Ärendet och dess beredning

Inför arbetet med budgetpropositionen för 2017 är det angeläget att de skattefrågor som aktualiseras i regeringens arbete på olika områden kan beredas genom remittering av olika förslag och genom granskning av Lagrådet. Finansdepartementet har därför under våren 2016 remitterat en promemoria med förslag om skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2016/01195/S1).

I denna lagrådsremiss behandlas promemorians förslag.

4 Bakgrund och gällande rätt

Den 1 juli 2007 trädde det så kallade RUT-avdraget i kraft. Det följdes av ROT-avdraget som gäller från och med den 8 december 2008. RUT- och ROT-avdragen benämns gemensamt husavdraget.

RUT-avdraget omfattar följande arbeten.

1. Enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden.

2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.

3. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.

4. Häck- och gräsklippning samt krattning och ogrärensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.

5. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

6. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

I vårändringsbudgeten för 2016 (prop. 2015/16:99) föreslås att RUT-avdraget ska omfatta även vissa ytterligare trädgårdstjänster samt flyttjänster och it-tjänster.

Husavdraget ges genom skattereduktion. De personer som har rätt till skattereduktion är de som vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år och är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret eller, i vissa fall, begränsat skattskyldiga. Dödsbon har rätt till skattereduktion för arbete som har utförts före dödsfallet.

För rätt till skattereduktion krävs att det utförda arbetet är hänförligt till den som begär skattereduktion eller dennes förälders hushåll. Föräldern måste vara bosatt i Sverige. Den som begär skattereduktionen kan däremot ha sin bostad i ett annat EES-land. Arbetet får inte utföras av den som begär skattereduktion eller av en närstående till denne. Det går där-

emot bra att anlita ett eget bolag så länge inte den anställde som utför arbetet är den som begär reduktion eller någon närstående till denne.

Eftersom RUT-avdragets subvention riktas mot arbete omfattar avdraget bara kostnader för arbete, inklusive mervärdesskatt, och inte kostnader för material, utrustning och resor. Att subventionen är riktad mot arbete innebär att när RUT-arbete utförs måste arbetskostnaden särskiljas från övriga kostnader.

Det finns tre olika spår inom husavdragssystemet. För det första kan den enskilde anlita en näringsidkare som när avtalet om arbetet träffas eller när ersättningen betalas ut är godkänd för F-skatt (eller, om arbetet utförs utanför Sverige och utföraren inte har bedrivit näringsverksamhet i Sverige, har intyg eller någon annan handling som visar att företaget i fråga om skatter och avgifter i sitt hemland genomgår motsvarande kontroll som den som är godkänd för F-skatt). För det andra kan den enskilde anlita en privatperson som inte är godkänd för F-skatt (däremot inte en näringsidkare som av någon anledning inte är godkänd för F-skatt). För det tredje kan den enskilde få tjänsterna tillhandahållna som en skattepliktig löneförmån av sin arbetsgivare.

RUT-avdragets skattereduktion kan inte överstiga 25 000 kronor per skattskyldig och år för personer som inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång. För personer som har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång kan skattereduktionen inte överstiga 50 000 kronor per skattskyldig och år. Detsamma gäller följaktligen även för Skatteverkets utbetalningar enligt fakturamodellen.

5 Införande av en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror i bostaden

Regeringens förslag: En skattereduktion införs för reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden. Ändringen träder i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas på hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2016, förmån av hushållsarbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2016 samt hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2016 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs dock att ändringen skulle tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Ekonomistyrningsverket (ESV)*, *Skatteverket* och *Landsorganisationen i Sverige (LO)* avstyrker förslaget. ESV anför att förslaget inte kan förväntas bidra till ökad sysselsättning och inte heller till en reduktion av svart arbete. Därtill belyser ESV att priserna för att köpa nytt har minskat stadigt sedan

2010 samtidigt som kostnaderna för att reparera ökat. Eftersom RUT-avdraget bara omfattar arbetskostnaden finns enligt myndigheten risk för att prisreduktionen skulle vara för liten för att få konsumenten att välja reparation i stället för att köpa nytt. Då materialkostnaden i många fall är en ansevärd del av den totala kostnaden för reparation och underhåll av vitvaror, anser ESV att det finns en risk att materialpåslag omvandlas till arbetskostnad. Skatteverket anser att det av systemvårdande skäl är viktigt att upprätthålla de grundläggande principerna att RUT-avdraget ska gälla arbeten som hushållen normalt utför själva. De föreslagna tjänsterna inom reparation och underhåll av vitvaror kommer enligt verket till största del att vara tjänster som kräver specialistkompetens inom el eller VVS och är alltså inte arbeten som normalt utförs av hushållen själva. Tjänsterna är dessutom snarare till sin karaktär sådana som uttryckligen undantas från ROT-avdrag enligt 67 kap. 13 c § 1 inkomstskattelagen (1999:1229). Om förslaget ändå ska genomföras anser Skatteverket att det bör krävas att köparen av tjänsten äger vitvaran och att den ska tillhöra köparens eller köparens förälders hushåll. Verket anför vidare att de nya reglerna bör gälla för arbete som utförs och betalas efter 31 december 2016 för att undvika problem vid ikraftträdandetidpunkten. LO anför att förslaget skulle ha negativa fördelningseffekter genom att det nästan bara kan utnyttjas av ägare till småhus och bostadsrätter och att de positiva effekter som förslaget skulle kunna få på miljön kan anses som mycket begränsade. *Konjunkturinstitutet* anser att andra styrmedel bör övervägas för att uppnå målet om förbättrad resurshushållning och minskad miljöbelastning från vitvaruproduktion. Institutet anser att det är oklart hur starkt incitamentet att reparera blir i stället för att köpa nytt då kostnaden för reservdelar till moderna vitvaror kan utgöra en stor del av den totala kostnaden för en reparation. En sänkning av arbetskostnaden skulle i så fall inte göra så stor skillnad. Konjunkturinstitutet anför vidare att forskningen inte är entydig vad gäller miljöeffekten av att reparera äldre vitvaror jämfört med att köpa nya när det handlar om produkter som drar mycket energi, t.ex. kyl och frys. Därtill utgörs en del av den ökade mängden elavfall av fungerande moderna vitvaror som kasseras vid renovering och ombyggnad av bostäder, ett förfarande som inte direkt kan antas påverkas av förslaget. *Naturvårdsverket* anser att det ur ett livscykelperspektiv kan vara bättre att fasa ut vissa äldre vitvaror än att reparera dem och att vissa äldre vitvaror borde undantas, främst kyl och frys som blivit dubbelt så energieffektiva under de senaste tio åren. *Kemikalieinspektionen* anför att en konsekvens av ökad reparation och underhåll av vitvaror och annan elektronik är att varor som innehåller förbjudna eller på annat sätt begränsade farliga ämnen kan få ökad livslängd. *Statens energimyndighet* anför att ett inkluderande av materialkostnad skulle kunna påverka mängden reparationer i förhållande till förslaget. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* anser att miljöargumenten i promemorian är mycket vaga och skulle behöva utvecklas mer. Det hade varit värdefullt med ett resonemang om teknisk utveckling av vitvaror i promemorian, i stället för att implicit ta för givet att reparationer av vitvaror leder till en bättre resurshushållning. *Aktiebolaget Electrolux* ser problem med att endast avfallsproblematiken har belysts medan användningsfasen som för vitvaror har den största miljöpåverkan helt har ute-

lämnats och ingenting nämns om kemikalier. Nyttan av att reparera en vitvara måste vägas mot hur effektiv den är jämfört med nya produkter. Vidare anser företaget att det för rätt till skattereduktion bör krävas att den som utför reparationerna är utbildad reparatör och kan säkerställa produkternas funktion och säkerhet för konsument. *Avfall Sverige* uppmanar regeringen att överväga om skattereduktionen endast ska kunna ges för vitvaror som har uppnått maximalt viss ålder, eftersom det finns undersökningar som visar att det ut miljösynpunkt inte lönar sig att reparera vitvaror som uppnått viss ålder. *Elektriska Hushållsapparater Leverantörer* anför att det genom producentansvaret inte förekommer något avfall avseende vitvaror i Sverige utan alla produkter materialåtervinns och blir ny insatsråvara. Vitvarors största miljöpåverkan sker i användningsfasen genom den energi och det vatten de förbrukar. Gamla produkter har en betydligt större miljöpåverkan än nyare produkter, och att stimulera hushållen att behålla gamla produkter snarare än att byta upp sig kommer att öka i stället för att minska miljöpåverkan. *Återvinningsindustrierna* anser att det är mycket positivt med införande av ekonomiska styrmedel för att förebygga mängden avfall och bidra till att förlänga produkternas livslängd. Det är ett viktigt steg mot en cirkulär ekonomi och att skapa nya arbetstillfällen. *Förvaltningsrätten i Linköping* anför att det kan uppstå gränsdragningsproblem kring vad som är en vitvara och att domstolen därför ser ett behov av att begreppet vitvara förtydligas. Vidare anser förvaltningsrätten att uppdelningen mellan RUT- och ROT-avdrag inte ter sig helt logisk och bör belysas vidare i det fortsatta lagstiftningsarbetet. *Småföretagarnas Riksförbund* anser att det kommer att ställa till problem att arbetet endast får utföras i bostaden. Med alltmer komplicerade vitvaror finns en överhängande risk för att i vart fall vissa reparationer inte kan utföras på ett professionellt vis i bostaden utan att viss del kan behöva åtgärdas i verkstad. Att resekostnader inte omfattas av förslaget kan enligt förbundet knappast bidra till en ökning av arbeten för människor bosatta utanför centralorter. Även resekostnader borde få räknas som arbetstid. *Ekobrottsmyndigheten* anför att det kan förekomma en viss risk för att bedrägerier ökar genom införandet av ytterligare en skattereduktion i RUT-avdraget. Sammantaget bedöms dock förslaget enligt myndigheten ha en mycket marginell påverkan på den ekonomiska brottsligheten. *Tjänstemännens centralorganisation* anser att skattereduktionen för reparation och underhåll av vitvaror bör införlivas i ROT-avdraget.

Skälen för regeringens förslag: Det är i dag i många fall relativt lätt och billigt att köpa nytt i stället för att låta reparera det som gått sönder. Att reparera och återanvända produkterna är ofta bättre ur miljösynpunkt än att skrota, återvinna och köpa nytt, vilket också klagas i EU:s avfallshierarki där minimering av mängden avfall och återanvändning prioriteras framför återvinning, energiutvinning och deponering (se artikel 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv). Reparationer tar mindre råvaror och energi i anspråk och ger lägre utsläpp än produktion av nya varor. Dessutom minskar det mängden avfall och kan även skapa fler arbetstillfällen. En attitydförändring till reparationer kan även gynna en produktutveckling där konsumenterna väljer att i större utsträckning än i dag köpa en produkt av högre kvalitet med

längre hållbarhet och större reparationsmöjligheter. EU-kommissionen har också i sitt meddelande om cirkulär ekonomi (KOM(2015) 614/2) framhållit att medlemsstaterna har en viktig roll i att uppmuntra till återanvändning och reparation. Kommissionen kommer även genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energi-relaterade produkter, det s.k. ekodesigndirektivet, att främja reparation, uppgradering, hållbarhet och återvinning av produkter genom att utveckla produktkrav som är relevanta för den cirkulära ekonomin.

Riksdagen antog våren 2015 riktlinjer för skattepolitiken (prop. 2014/15:100, avsnitt 5.5, bet. 2014/15:FiU20, rskr. 2014/15:254). Av dessa framgår att skattepolitiken bl.a. ska bidra till att kostnadseffektivt styra mot mål som minskad miljöbelastning i Sverige och världen. Skattepolitiken kan skapa drivkrafter som påverkar beteenden, t.ex. genom att styra konsumtion, resursanvändning och investeringar i en mer hållbar riktning.

Mot den angivna bakgrunden föreslås i motsats till vad *Ekonomistyrningsverket*, *Skatteverket* och *Landsorganisationen i Sverige* har anfört, att en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden införlivas i husavdraget för att stimulera reparation och underhåll av sådana produkter. Regeringen anser till skillnad från *Tjänstemännens centralorganisation* att skattereduktionen bör vara en del av RUT-avdraget.

Skatteverket har anfört att de tjänster som omfattas av förslaget till sin karaktär snarare är sådana som undantas från ROT-avdrag enligt 67 kap. 13 c § 1 inkomstskattelagen. Enligt detta lagrum undantas från ROT-avdraget arbete som enbart avser installationer eller service på maskiner och andra inventarier. Bestämmelsen syftar till att klargöra att det endast är åtgärder som kan "hänföras till byggnadsarbeten i vanlig bemärkelse" som ger rätt till ROT-avdrag (jfr prop. 2008/09:178 s. 35). Det hindrar inte i sig att vissa reparations- och underhållsarbeten kan inkluderas i RUT-avdraget.

Förvaltningsrätten i Linköping har efterlyst ett förtydligande av begreppet vitvara. Det torde i allmänhet inte vara förenat med några svårigheter att avgöra vad som är en vitvara. Med vitvaror avses normalt större hushållsmaskiner som vanligen finns i ett hem som t.ex. tvättmaskin, torktumlare och torkskåp, kyl, frys, diskmaskin, spis, spishällar och inbyggnadsugnar samt mikrovågsugn. Detta gäller oavsett om anläggningarna är inbyggda eller fristående. Även anordningar med flera funktioner samlade (t.ex. tvättmaskin med torktumlingsfunktion eller kombinerat kyl- och frysskåp) omfattas. Även köksfläkt och spiskåpa bör hänföras till vitvaror. Installationer som t.ex. luftvärmepump, varmvattenberedare eller element utgör inte vitvaror. Som vitvaror räknas inte heller hushållsapparater som t.ex. dammsugare, strykjárn, kaffebyggare, vattenkokare, brödrost och matberedare.

Skatteverket har framfört att det bör krävas att köparen äger vitvaran och att den ska tillhöra köparens eller köparens förälders hushåll. Förutom att civilrättsligt ägande vore svårkontrollerat för såväl utförare som Skatteverket skulle ett krav på ägande avvika från hur RUT-avdraget i övrigt är uppbyggt. Regeringen är inte beredd att föreslå en sådan ordning. Att vitvaran ska tillhöra köparens eller köparens förälders

hushåll följer av det grundläggande kravet att arbetet ska kunna hänföras till den skattskyldiges hushåll eller dennes förälders hushåll (se 67 kap. 15 § inkomstskattelagen; jfr RÅ 2010 ref. 109).

Som flera remissinstanser har påpekat, däribland *Konjunkturinstitutet*, *Naturvårdsverket* och *Avfall Sverige*, innebär det inte alltid en större miljönytta att reparera en äldre vitvara jämfört med att köpa en ny vitvara. Naturvårdsverket och Avfall Sverige har mot denna bakgrund föreslagit att skattereduktionen endast ska omfatta vitvaror av viss högsta ålder. Regeringen har förståelse för dessa förslag. En sådan reglering skulle emellertid komplicera lagstiftningen och försvåra tillämpningen, inte minst som den i så fall rimligen bara borde gälla vissa slag av vitvaror som har en snabbare teknisk utveckling och dessutom löpande revideras i förhållande till faktisk produktutveckling. Regeringen föreslår med hänsyn till det nu anförda inget krav på vitvarans ålder.

Aktiebolaget Electrolux har anfört att det bör krävas att den som utför reparationerna är utbildad reparatör och kan säkerställa produkternas funktion och säkerhet för konsument. En sådan inskränkning av vem som kan utföra ett arbete utgör en avvikelse från vad som gäller för husavdraget i övrigt, där det som regleras är vilket arbete som utförs och inte vem som utför det. Skattesystemet är inte heller avsett att fylla en konsumentvårdande funktion. Regeringen finner inte skäl att införa någon sådan särreglering för reparation och underhåll av vitvaror.

Att arbetet ska utföras i bostaden innebär att avdraget inte omfattar t.ex. reparationer i utförarens verkstad. Till bostad räknas i RUT-avdraget även biutrymmen som garage, förråd och tvättstuga (prop. 2006/07:94 s. 40). *Småföretagarnas Riksförbund* har ifrågasatt avgränsningen till arbete i bostaden. Att arbetet huvudsakligen ska vara utfört i eller i nära anslutning till bostaden är en av de centrala utgångspunkterna för RUT-avdraget är (prop. 2006/07:94 s. 40). RUT-avdraget omfattar bl.a. mot den bakgrunden inte t.ex. tvätt vid en tvättinrättning (prop. 2006/07:94 s. 42). Regeringen har viss förståelse för synpunkten men är, precis som beträffande förslaget i vårändringsbudgeten för 2016 om att inkludera it-tjänster (se prop. 2015/16:99 s. 38 f), inte beredd att utsträcka förslaget till att omfatta arbete som utförs i en verkstad.

Regeringen är inte beredd att, som *Småföretagarnas Riksförbund* har föreslagit, låta resekostnader räknas som arbetstid eller att, som *Statens energimyndighet* har berört, låta materialkostnader omfattas av subventionen. Sådana kostnader ger inte rätt till skattereduktion i husavdraget i övrigt och bör därför inte göra det här heller.

Skatteverket behöver viss tid för systemanpassning m.m. så att den föreslagna skattereduktionen kan hanteras. Verket behöver även viss tid för att ta fram information till köpare och utförare om ändringen. Förslaget bör därför träda i kraft den 1 januari 2017. I promemorian föreslogs att ändringen skulle tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016. Skatteverket har anfört att förslaget bör gälla för arbete som utförs och betalas efter 31 december 2016. För att undvika missförstånd om vad som gäller beträffande när ett arbete ska vara utfört eller betalat bör samtliga moment vara utförda efter den 31 december 2016. Regeringen föreslår därför att ändringen ska träda i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas på hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2016, förmån av hushållsarbete som har

tillhandahållits efter den 31 december 2016 samt hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2016 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.

När det gäller förslaget konsekvenser för sysselsättning, m.m. redovisar regeringen sina bedömningar i avsnitt 6.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229).

6 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Att införa en skattereduktion för reparationer och underhåll av vitvaror beräknas minska skatteintäkterna med 190 miljoner kronor 2017 till 2020 samt varaktigt.

Konsekvenser för skattskyldiga

Samtliga hushåll bedöms ha vitvaror och kommer vid ett eller fler tillfällen att uppleva att en vitvara behöver underhållas eller går sönder. Alla hushåll är dock inte själva ansvariga för reparation och underhåll av samtliga vitvaror. Ansvar kan t.ex. för hyresgäster vara hyresvärdens. Enligt besiktningsmän inom fastighetsbranschen uppskattas den förväntade livslängden på vitvaror till i genomsnitt ungefär 10 år.¹ Reparationer eller underhåll av vitvaror kan därför förväntas ske oftare än så. Då det kan anses vara lätt och relativt billigt att köpa en ny vitvara i stället för att reparera den bedöms endast en del hushåll som får problem med sina vitvaror välja att reparera i dag. För de individer som i dag köper tjänster i form av reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden leder förslaget till att kostnaderna minskar. Vad gäller ökad efterfrågan på tjänsterna anser *Konjunkturinstitutet* att det är oklart hur stor effekt förslaget får. Institutet anser att arbetskostnaden kan utgöra en relativt liten del av den totala kostnaden för reparationer av mer moderna vitvaror och att en reduktion av arbetskostnaden därför skulle leda till en relativt liten prisreduktion. *Ekonomistyrningsverket* pekar på att priset på nya vitvaror stadigt minskat medan kostnaderna för att reparera ökat. De menar att då endast arbetskostnaden ger rätt till en skattereduktion kan prisreduktionen från skatteavdraget vara för liten för att öka efterfrågan på reparation. Hur stor del av den totala kostnaden som utgörs av arbetskostnad bedöms variera för olika vitvaror och olika underhålls- och reparationstjänster och därmed bedöms även prisreduktionen variera för olika vitvaror och tjänster. I samtliga fall och i förhållande till att köpa en ny vitvara förväntas dock kostnaden för att reparera och att underhålla en

¹ Besiktningsterminalen.se.

vitvara minska. I och med den lägre kostnaden förväntas fler personer efterfråga tjänsterna.

Konsekvenser för företag

Som framgår av avsnitt 5 är syftet med lagförslaget att införa en skatte-reduktion för reparationer och underhåll av vitvaror främst att bidra till förbättrad resurshushållning och minskad miljöbelastning. Förslaget bedöms leda till att efterfrågan på dessa tjänster ökar. Med tillgänglig statistik är det inte möjligt att uppskatta exakt hur många företag som utför reparationer av vitvaror i bostaden. Enligt SCB:s företagsregister fanns 2015 knappt 550 företag registrerade som utför reparation och service avseende hushållsapparater samt utrustning för hem och trädgård. Enligt *Elektriska Hushållsapparater Leverantörers (EHL)* remissyttrande finns drygt 100 auktoriserade verkstäder för att reparera branschens produkter. Vad gäller storleken på företag beräknas, av de 550 företag som var registrerade som utförare av reparation och service avseende hushållsapparater samt utrustning för hem och trädgård, drygt 96 procent ha färre än 10 personer anställda och drygt 60 procent har ingen anställd.² Även om exakta uppgifter inte finns om fördelningen av företagsstorlek inom den berörda branschen, indikerar detta att många mindre företag kan komma att utföra tjänster inom ramen för skatte-reduktionen.

Förslaget innebär att företag som utför reparationer och underhåll av vitvaror i bostaden inom ramen för RUT-avdraget kommer att behöva begära utbetalning från Skatteverket enligt den s.k. fakturamodellen för skattereduktionen av den del av beloppet som inte betalas av köparen. Det medför en ökning av den administrativa bördan för företagen. Tidsåtgången för detta kan uppskattas med utgångspunkt i Tillväxtverkets databas för företagens administrativa kostnader MALIN. I databasen anges tidsåtgången för exempelvis lämnande av uppgifter om fulla arbetsgivaravgifter till två minuter och tidsåtgången för lämnande av information om sammanlagda avgifter till i genomsnitt en minut per tillfälle. Mot bakgrund av detta uppskattas tidsökningen till ca två minuter per köp, under förutsättning att företagets uppgiftshantering är anpassad till uppgiftslämnandet. Med hjälp av Tillväxtverkets konsekvensutredningsverktyg Regelräknaren beräknas kostnadsökningen per köp till ca åtta kronor (vid en genomsnittlig lön för kontorsassistenter och sekreterare på 27 500 kronor i månaden enligt uppgifterna i Regelräknaren).

Eftersom företaget måste vända sig till Skatteverket för att få en viss del av betalningen uppkommer en viss fördröjning innan hela fakturan är betald. Utbetalning sker vanligtvis inom några dagar. Företagen har även möjlighet att välja att använda en kortare kredittid för att minska betalningstiderna. Den påverkan på likviditeten som fakturamodellen medför kan därför bedömas vara mindre betungande.

Den fördröjda betalningen samt ökningen av den administrativa bördan kan i viss utsträckning förväntas påverka de mindre företagen. De nämnda konsekvenserna av fakturamodellens tillämpning måste dock

² Källa: SCB:s databas Företagsdatabasen för 2015.

ställas i relation till de fördelar som utförarna får genom att köparna har möjlighet att erhålla skattereduktion med 50 procent av arbetskostnaden. Sammantaget bör effekten vara positiv för de företag som tillhandahåller reparationer och underhåll av vitvaror. Ett alternativ till RUT-avdrag vore någon form av bidragssystem riktat till köpare. Att på detta sätt ge köparna subventionen redan vid köpet skulle dock kräva uppbyggnad av ett helt nytt system i stället för det befintliga systemet för RUT-avdrag. Ett helt annat alternativ är att försöka åstadkomma ett förändrat beteende i fråga om reparationer genom informationsinsatser. Detta bedöms dock inte vara tillräckligt.

Förslaget att införa en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror i bostaden kan medföra en ökad konkurrenskraft och ökade intäkter för företag som tillhandahåller sådana tjänster. Samtidigt kan förslaget i viss mån försämra konkurrensen och minska intäkterna för företag som tillhandahåller reparation och underhåll av vitvaror enbart i verkstad och företag som säljer nya vitvaror i förhållande till företag som tillhandahåller reparation och underhåll av vitvaror i bostaden.

Konsekvenser för miljön

I dag är det i många fall relativt billigt och enkelt att köpa nytt jämfört med att reparera vitvaror som har gått sönder. Reparationer och underhåll tar dock mindre råvaror och energi i anspråk och ger lägre utsläpp än produktion av nya varor och dessutom minskar det mängden avfall. Med en skattereduktion som reducerar arbetskostnaderna för reparationer och underhåll av vitvaror med 50 procent ökar incitamenten att reparera och underhålla i stället för att köpa nytt. Detta bedöms leda till att fler väljer att använda sina vitvaror under en längre period, vilket i sin tur leder till en förbättrad resurshushållning och till att miljöbelastningen från produktion av motsvarande mängd nya vitvaror minskar. Flera remissinstanser, däribland Konjunkturinstitutet, *Naturvårdsverket* och *Avfall Sverige*, har påpekat att det, framför allt för vitvaror som drar mycket energi såsom kyl och frys, ur ett livscykelperspektiv inte är självklart att det är bättre för miljön att fler väljer att använda sina vitvaror under en längre period. Detta för att den tekniska utvecklingen i energieffektivitetshänseende har gått mycket fort de senaste åren. I en rapport från 2013 på uppdrag av Naturskyddsföreningen³ analyserades när det är optimalt ur ett miljöperspektiv att byta ut kyl och frys. Slutsatsen var att kylskåpsmodeller äldre än 2005 och frysskåpsmodeller äldre än 2007 av miljöskäl borde bytas ut mot de effektivaste modellerna på marknaden. Utöver detta har några remissinstanser belyst risken för att skadliga ämnen kan få ökad livslängd om fler väljer att reparera vitvaror i större utsträckning. *Kemikalieinspektionen* påpekar att det i så fall ställer ökade krav i avfallsledet när varorna ska tas omhand för återvinning eller slutligt omhändertagande.

Precis som remissinstanserna anför är det inte i samtliga fall bättre att reparera än att köpa en ny vara. En vara kan vara så pass gammal att det är uppenbart att dess konstruktion ger upphov till betydligt mer påverkan

³ Undersökning miljöbelastning kyl och frys, Miljögiraff 2013.

på miljö och hälsa än nyare produkter även om varan repareras. Bedömningen är dock att vitvaror byts ut även om miljönyttan av att reparera dem är större. En skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror kan minska förekomsten av dessa fall samt öka medvetenheten om effekter på miljö och klimat av att reparera i stället för att köpa nytt. Normalt sett torde dessutom inte reparation av tekniskt påtagligt föråldrade vitvaror framstå som ekonomiskt attraktivt ens med den föreslagna skattereduktionen. Förslaget bedöms vidare kunna leda till att konsumenterna i högre utsträckning väljer att köpa produkter av högre kvalitet med större reparationsmöjligheter, vilket ytterligare kan bidra till minskad miljöbelastning.

Konsekvenser för sysselsättning och antalet arbetade timmar

Generellt sett förväntas ökad efterfrågan på arbetskraft i en sektor leda till att sysselsättningen i övriga sektorer minskar. Detta förklaras av att ökad efterfrågan på arbetskraft leder till högre löner och därmed högre arbetskostnader, vilket i sin tur leder till minskad efterfrågan på arbetskraft i övriga sektorer. Att lönerna stiger vid ökad efterfrågan på arbetskraft kan t.ex. vara en följd av att löntagarnas förhandlingsposition relativt arbetsgivarna förbättras då arbetslösheten temporärt sjunker. En reform som ökar efterfrågan på arbetskraft bedöms varaktigt kunna öka sysselsättningen i ekonomin i sin helhet i den utsträckning den riktas mot personer med relativt svag anknytning till arbetsmarknaden. Detta då efterfrågan på arbetskraft i detta fall kan öka utan att det leder till ett ökat lönetryck.

Införande av en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror förväntas öka efterfrågan på arbetskraft i branschen och därmed sysselsättningen på kort sikt. Då förslaget bedöms öka efterfrågan på arbetskraft med en relativt god anknytning till arbetsmarknaden förväntas dock effekten på den varaktiga sysselsättningen i ekonomin i sin helhet vara liten. Denna bedömning delas av Ekonomistyrningsverket, *Arbetsförmedlingen*, Konjunkturinstitutet och *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*. Elektriska Hushållsapparater Leverantörer (EHL) anför att större kunskap krävs i dag för att reparera vitvaror och att det har lett till att antalet verkstäder har minskat. EHL påpekar att branschen tidigare genomfört KY-utbildningar, men att de lades ned för tre år sedan då KY-myndigheten ansåg att det inte fanns behov av fler tekniker. Arbetsförmedlingen anser dock att efter språkundervisning kan denna typ av åtgärd vara en väg in på arbetsmarknaden för nyanlända med lämplig bakgrund och därmed stödja en grupp med svag anknytning till arbetsmarknaden.

Förslaget bedöms inte påverka antalet arbetade timmar bland köparna i någon större utsträckning. Detta för att många av tjänsterna som omfattas i många fall sannolikt inte skulle utförts av köparen själv utan en skattereduktion samt för att tjänsterna generellt sett inte är sådana som utförs återkommande under året.

Konsekvenser för fördelning

Vad gäller fördelningseffekter är det inte möjligt att studera vilka som i dag köper reparations- och underhållstjänster för vitvaror då data på den

detaljnivån saknas. För erhålla en skattereduktion krävs dock att det finns skatt att reducera vilket innebär att det för personer med låga inkomster generellt sett är svårare att ta del av en skattereduktion. Vad gäller användandet av husavdraget visar statistik från SCB att ca 60 procent av dem som använde RUT-avdraget 2014 hade inkomster under 360 000 kronor per år. För ROT-avdraget var samma andel omkring 55 procent. Andelen användare i olika inkomstgrupper ökar dock med inkomsten. För RUT-avdraget var andelen användare av dem med årsinkomster över 1 miljon kronor 33 procent jämfört med 7,5 procent för dem med årsinkomster mellan 120 000 kronor och 159 000 kronor. För ROT-avdraget var samma andelar ca 50 procent respektive 11 procent. Även om reparation och underhåll av vitvaror tillhör en helt annan kategori av tjänster kan ovanstående indikera att en skattereduktion för dessa tjänster eventuellt kan ha negativa fördelningseffekter sett till disponibel inkomst.

Landsorganisationen i Sverige påpekar att ett RUT-avdrag för reparation av vitvaror skulle få negativa fördelningseffekter genom att det nästan bara kan utnyttjas av ägare till småhus och bostadsrätter. Ansvaret för att reparera vitvaror i hyreslägenheter är många gånger hyresvärdens. Då andelen som äger sin bostad ökar med inkomsten är det möjligt att förslaget därmed kan få negativa effekter för fördelningen.

Konsekvenser för jämställdheten

Det är inte möjligt att studera könsfördelningen för sysselsättning och företagande i exakt den branschen som omfattas av förslaget då data på den detaljnivån saknas. Inom näringsgrenen reparation och service avseende hushållsapparater samt utrustning för hem och trädgård är dock män överrepresenterade som ägare av företag samt som andel av de sysselsatta.⁴

Enligt SCB:s tidsanvändningsundersökning år 2010/11 lägger män mer tid på reparationer och underhåll i hemmet än kvinnor.⁵ Eventuella förändringar av det obetalda hemarbetet förväntas därför främst uppkomma bland män.

Vad gäller köparna av tjänsten är det med tillgänglig statistik svårt att uppskatta hur stor andel kvinnor respektive män som köper denna tjänst.

Sammanfattningsvis förväntas utvidgningen av RUT-avdraget gynna män vad gäller sysselsättning och företagande. I den mån reparationer utförda av företag ersätter hemarbete till följd av utvidgningen minskar mäns obetalda hemarbete med dessa reparationer.

Förslagets förhållande till EU-rätten

Riksdagen antog våren 2015 riktlinjer för skattepolitiken (prop. 2014/15:100, avsnitt 5.5, bet. 2014/15:FiU20, rskr. 2014/15:254). Av riktlinjerna framgår att en viktig princip för skattepolitiken är att regel-

⁴ Källa: Statistiska centralbyråns databaser FRIDA och STAR. Egna beräkningar utifrån sni2007-kod 95.220.

⁵ Nu för tiden – En undersökning om svenska folkets tidsanvändning år 2010/11, Levnadsförhållanden rapport 123, Statistiska centralbyrån.

verket ska vara förenligt med EU-rätten. Förslaget bedöms vara förenligt med det EU-rättsliga regelverket.

Konsekvenser för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Införande av en skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror i bostaden kommer att medföra en ökad administration för Skatteverket. Skatteverket kommer att få ett ökat antal begäran om utbetalning från de som utför tjänsterna och fler personer kommer att begära skattereduktion i sin självdeklaration. Därutöver tillkommer vissa engångskostnader för information och för att anpassa systemstödet. Förslaget medför således en viss kostnadsökning för Skatteverket. Bedömningen är att tillkommande kostnader för förslagen kan hanteras inom Skatteverkets befintliga ekonomiska ramar.

Antalet mål i de allmänna förvaltningsdomstolarna rörande RUT-avdrag har varit relativt begränsat. En komplettering med reparation och underhåll av vitvaror bedöms inte påverka måltillströmningen hos domstolarna nämnvärt. Förslaget bedöms sammantaget inte påverka de allmänna förvaltningsdomstolarna annat än marginellt. Eventuella kostnadsökningar får därför behandlas inom befintliga ramar.

7 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

67 kap.

13 §

Av den nya *nionde punkten* framgår att reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden räknas som hushållsarbete. Med vitvaror avses t.ex. tvättmaskin, torktumlare och torkskåp, kyl (även inbegripet t.ex. en vinkyl), frys, diskmaskin, spis, spishällar och inbyggnadsugnar samt mikrovågsugn. Detta gäller oavsett om anläggningarna är inbyggda eller fristående. Även anordningar med flera funktioner samlade (t.ex. tvättmaskin med torktumlingsfunktion eller kombinerat kyl- och frysskåp) omfattas. Även köksfläkt och spiskåpa räknas som vitvaror.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

Bestämmelsen träder i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas på hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2016, förmån av hushållsarbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2016 samt hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2016 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229)⁷ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt förslag⁸

Föreslagen lydelse

67 kap.

13 §

Med hushållsarbete avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

1. Enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden.

2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.

3. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.

4. Häck- och gräsklippning, krattning och ogrärensning samt beskärning och borttagande av träd och buskar som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.

5. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

6. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

7. Flytt av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering i samband med flytt mellan bostäder.

8. Arbete som avser installation, reparation och underhåll av data- och informationsteknisk utrustning, dataprogram och dataförbindelser samt handledning och rådgivning i samband med sådant arbete, när arbetet utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

9. Reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Lagen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2016.

⁷ Lagen omtryckt 2008:803.

⁸ Lagrådsremissen Kompletteringar av RUT-avdraget.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande kommit in från Kamrarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Linköping, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Konjunkturinstitutet, Statskontoret, Konsumentverket, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Statens energimyndighet, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), About Time AB, Aktiebolaget Electrolux, Almega, Avfall Sverige, Elektriska Hushållsapparater Leverantörer, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarförbundet Fria Företagare, Företagarna, Landsorganisationen i Sverige (LO), Näringslivets Regelnämnd, Regelrådet, Småföretagarnas Riksförbund, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Återvinningsindustrierna.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: ElektronikBranschen, Elon Svenska AB, Naturskyddsföreningen, Näringslivets Skattedelegation, Pensionärernas Riksorganisation (PRO), Svensk Handel, Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco), Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Konsumenter, Sveriges Pensionärers Riksförbund, Teknikföretagen och Västsvenska Handelskammaren.